

Kwaliteit, focus en binding

Advies werkgroep “Onderwijs en Student-experience”

12 januari 2014

Leden van de werkgroep

Louise van Benschop

Lucinda Dirven

Jan Don (voorzitter)

David Nieborg

Zahra Runderkamp

Katrin Schulz

Marjolein Blaauboer (secretaris)

Startpunt

Waarvoor staat het onderwijs van de FGw nu en waar willen wij naartoe? Welk beeld hebben studenten van de opbouw van onze opleidingen en van de mogelijkheden die de opleiding biedt om zich te ontwikkelen? Welke kernwaardes associëren ze met studeren aan de UvA en studeren aan de FGw? En welk beeld willen wij als faculteit uitstralen? Deze vragen zijn evident te veelomvattend om binnen het bestek van deze korte notitie adequaat te beantwoorden. Omdat we geen gegevens uit onderzoek beschikbaar hebben over de beeldvorming van onze faculteit onder de eigen studenten en medewerkers, hebben we een klein verkennend onderzoek uitgevoerd door een aantal vragen voor te leggen aan specifieke personen¹. We bevelen aan om, ten behoeve van het vervolgtraject, nader onderzoek te doen naar deze beeldvorming. Dit advies is dan ook geen eindproduct, maar eerder een eerste verkenning die, naar wij hopen, richting biedt voor beleid en maatregelen. Hieronder proberen we een aantal elementen te benoemen waarvan wij denken dat die in de toekomst de kern zouden moeten vormen van de beantwoording van bovenstaande vragen. Gegeven de beperkte tijd blijven die elementen nog schetsmatig. Ze zijn gebaseerd op snelle en daardoor noodzakelijk oppervlakkige scans van uiteenlopende gegevens, maar wijzen volgens de werkgroep wel degelijk op grotere trends binnen de faculteit.

De faculteit, zoals eigenlijk alle instellingen in het hoger onderwijs, bevindt zich in een vreemde spagaat: aan de ene kant worden we gefinancierd op behaalde rendementen in termen van studiepunten, eerstejaars-instroom en op tijd afgeleverde diploma's; aan de andere kant zijn deze drie indicatoren niet bepalend voor de kwaliteit van het onderwijs en heeft sturing op deze indicatoren soms zelfs een negatief effect op de onderwijskwaliteit². Eén van de kernvragen is hoe we zo goed mogelijk met die spagaat omgaan zonder de levensvatbaarheid en het gevarieerde opleidingspalet van de faculteit geweld aan te doen. Het gevoel leeft dat, vanwege de financiële noodzaak, steeds meer wordt aangestuurd op het binnenhalen en naar de eindstreep loodsen van zo veel mogelijk studenten en dat er in de afgelopen jaren te veel is geredeneerd vanuit dit rendementsdenken en te weinig vanuit wat we als faculteit willen en kunnen bieden.

Bij het bepalen van het profiel van onze faculteit zou het uitgangspunt gezocht moeten worden in wat onze faculteit en onze opleidingen te bieden hebben aan studenten: wat kunnen studenten aan de FGw leren dat hen in de samenleving in tal van verschillende posities verder brengt? Dit bepaalt de eindtermen van onze opleidingen en daarmee de eisen die wij aan ons en onze studenten stellen. Opleidingen zouden, ons inziens, daarbij dusdanig veeleisend en tegelijkertijd inhoudelijk bevredigend moeten zijn dat studenten zich voor de gestelde 42 uur per week (gedurende 40 weken per jaar) richten op de opleiding en hun ambities daarin kwijt kunnen.

¹ 15 opleidingsdirecteuren en één programmateamleider, 4 docenten van Mediastudies, en 7 studenten hebben elk drie korte vragen beantwoord. De resultaten zijn samengevat in de bijlage.

² De universitaire Werkgroep Studiesucces verwoordt in haar rapport een aantal kritische kanttekeningen bij het rendementsdenken zoals dat door de overheid gestimuleerd wordt (Studiesucces aan de Universiteit van Amsterdam, 2009, p. 9-10).

Kern van ons voorstel is dat we verwachten dat de rendementen verbeterd kunnen worden en uitval wordt tegengegaan indien opleidingen:

- ambitieuze doelstellingen formuleren die passen bij de maatschappelijke oriëntatie en ambitie van onze studenten;
- veeleisend zijn: veel van studenten vragen;
- minder vrijblijvend zijn ingericht.

De achterliggende gedachte is dat hierdoor:

- wordt voorkomen dat studenten de focus op de opleiding kwijt raken doordat ze de mogelijkheid hebben om veel of extra vakken te volgen die geen relatie hebben met de opleiding;
- de tijd die besteed wordt aan extra-curriculaire activiteiten in de tijd die eigenlijk aan de studie besteed zou kunnen worden, vermindert.

Ofwel: ambitie = kwaliteit, focus en binding = rendement.

Meer ambitie en minder vrijblijvendheid

Ondanks dat onze opleidingen door de bank genomen van goede kwaliteit zijn, zoals ook blijkt uit recente visitaties, slagen we er kennelijk onvoldoende in om studenten aan onze opleidingen te binden waardoor ze niet of niet op tijd afstuderen. Ook moeten we vaststellen dat studenten in onze bachelorprogramma's over het algemeen niet meer tijd investeren dan 26 uur per week en dat vakken vaak te weinig tijd vragen in verhouding tot het aantal EC van dat vak³. De tijdsinvestering staat in geen verhouding tot de nominale studiebelasting. De oorzaak hiervan is niet een gebrek aan ambitie bij onze studenten. Echter, wat ons kennelijk onvoldoende lukt is om onze studenten hun ambities te laten richten op de opleiding. Onze studenten zijn erg actief 'buiten de deur', doen veel vakken boven nominaal, maar studeren (daardoor) langer en verlaten de opleiding ook vaak in een laat stadium zonder diploma.

In het Nationaal Studiekeuze Onderzoek 2012 (NSKO 2012) zijn studenten ingedeeld naar zogenaamde loopbaanankers⁴. Aankomend studenten in het domein Taal & Cultuur scoren laag op het anker 'uitdaging' en het hoogst op het anker 'levensstijl'. Dat laatste anker wordt als volgt gedefinieerd: 'deze leerlingen vinden het belangrijk om hun individuele behoeften, familie en hun school te verenigen met een opleiding. De mogelijkheid om zaken te combineren, ofwel flexibiliteit, is voor deze studenten een belangrijk keuzemotief' (NSKO 2012). Deze flexibiliteit treffen aankomend studenten aan in de opbouw van onze opleidingen. Wat echter voor aankomend studenten een pluspunt is, kan nadelig uitwerken voor de binding met de opleiding en het rendement.

De constatering dat flexibiliteit een belangrijk keuzemotief is van aankomend studenten Taal & Cultuur sluit aan bij de indruk die de werkgroep heeft van veel studenten die studeren aan de FGw. Dit beeld wordt bevestigd in een aantal reacties van studenten en medewerkers op onze verkennende vragen. Door deze studenten wordt studeren aan de FGw vooral geassocieerd met flexibiliteit en ruimte voor persoonlijke ontwikkeling door keuzevrijheid. Onze studenten voelen geen noodzaak om binnen het keurslijf van de opleiding te blijven, maar maken al vroeg gebruik van de keuzevrijheid die geboden wordt.

De werkgroep is van mening dat door programma's die inhoudelijk meer richtinggevend zijn (minder volledig vrije keuzeruimte, vaste volgorde van vakken) en waarbij hogere eisen worden gesteld aan studenten (bijvoorbeeld door actieve participatie in werkgroepen, inhoudelijk uitdagende toetsen en toetsvormen en verplichte deelname aan colleges) de uitdaging voor studenten wordt verschoven van 'zoveel mogelijk doen' naar 'keuzes maken voor inhoudelijke en intellectuele verdieping' binnen de context van de opleiding. We verleggen daarmee de focus van studenten naar de opleiding.

³ Op de vraag van de Monitorgroep Studiesucces aan het studentenpanel 'Komt het aantal uren dat je aan de vakken besteedt overeen met de omvang van het vak in studiepunten' geeft 54% aan dat de uren juist lager liggen. Gemiddeld besteden de respondenten 25,9 uur per week aan hun opleiding. Ze besteden gemiddeld 16,8 uur per week aan zelfstudie (Bron: Monitorgroep Studiesucces, vragenlijst 9, nov. 2014).

⁴ Een loopbaananker is de combinatie van een waargenomen competentieterrein en drijfveren en waarden die het studiegedrag van jongeren beïnvloedt.

De vrijblijvendheid staat ook een ambitieuze studiecultuur in de weg die nodig is om studenten blijvend te motiveren en juist ook de ambitieuzere studenten aan te trekken en hen binnen de context van de opleiding voldoende mogelijkheden te bieden zich maximaal te ontplooien. Zo'n cultuur wordt gekenmerkt door een gedeelde maatschappelijke ambitie (een ambitie om een belangrijke bijdrage te leveren aan de samenleving) en een zekere mate van trots op de instelling en de opleiding waar men studeert. We zullen programma's en studeren bij de FGW interessanter moeten maken op een manier die aansluit bij de ambities van onze studenten en bij de positie van de UvA. Het gaat dan onder andere om maatschappelijke betrokkenheid, in het actief mengen in het debat over politieke en sociale ontwikkelingen. Daarmee zetten wij als faculteit, wetenschappers én studenten, de geesteswetenschappen ook weer op de kaart. Als we hierin slagen, dan hebben wij niet alleen studenten die meer energie stoppen in de opleiding, maar ook meer instroom van ambitieuze studenten.

De werkgroep is van mening dat een cultuuromslag noodzakelijk is. Zowel in de voorlichting en de branding en profilering als in de vorm van ons onderwijs zal vanaf dag vanaf dag één van de oriëntatie van aankomende studenten en vanaf het eerste college van het eerste jaar uitgestraald moeten worden dat studeren aan de FGW betekent dat je hard moet werken, het beste in jezelf naar boven haalt in de studie, en dat je jezelf op die manier intellectueel en persoonlijk kan ontwikkelen. Als we tegelijkertijd de cultuur onder studenten (meer motivatie en ambitie voor de eigen opleiding) kunnen veranderen door in de programma's beter aan te sluiten bij de maatschappelijke ambitie van de studenten en het belang van de geesteswetenschappen in de maatschappij over het voetlicht te brengen, dan beïnvloeden we daarmee ook onze profilering naar buiten toe, en dus het beeld dat aankomend studenten van ons hebben. De beste reclame voor de opleiding wordt gegeven door de zittende studenten, dat wat alumni bereikt hebben en door de excellente onderzoekers die zichtbaar zijn in de media. De boodschap zou moeten zijn: we eisen veel maar geven daar ook veel voor terug.

De beoogde cultuuromslag zal misschien in eerste instantie zorgen voor een dalende studenteninstroom, maar zal naar verwachting resulteren in een aantrekkelijker studieklimaat waarin uitval na de propedeuse een uitzondering is en waarin nominaal studeren voor iedereen normaal is. Een eventuele tijdelijke daling in de instroom, in de overgangsfase, zal dan wel door de universiteit (het CvB) geaccepteerd moeten worden zonder dat daar verdere financiële repercussies tegenover staan. Met andere woorden: het CvB zal moeten worden gevraagd om garant te staan in de periode dat de nieuwe maatregelen weliswaar zijn uitgevoerd maar de faculteit er nog niet de vruchten van kan plukken.

Wat is nodig om dat te bewerkstelligen?

We denken dat al veel gewonnen kan worden door consequentere uitvoering en naar het opleidingsniveau tillen van wat in gang is gezet met het beleid "Beginnen, Meedoen, Afronden" (BMA) en verder vorm heeft gekregen bij de invoering van de maatregelen "Studiesucces". De aandacht daarbij zou vooral uit moeten gaan naar de totale studieprogramma's. BMA heeft bijgedragen aan een verhoogd vakrendement⁵; "Studiesucces" in combinatie met het Bindend Studieadvies heeft voor zover we kunnen zien vooral opgeleverd dat mensen in een eerder stadium de opleiding verlaten⁶. Wat nu nodig is, is het doorbreken van de cultuur van vrijblijvendheid zodanig dat opleidingen als geheel (tijdig) doorlopen worden. We zien daartoe de volgende mogelijkheden.

Aankomend studenten hebben over het algemeen geen goed beeld van wat studeren inhoudt, of van wat hen motiveert. Indien studenten hun studiekeuze moeten motiveren en wanneer hun studiekeuze getoetst wordt om toegang te krijgen tot een opleiding, dan zie je dat studenten veel bewuster kiezen; immers, je moet veel meer moeite doen om die keuze te maken. Als gevolg daarvan zijn die studenten zich veel meer bewust van hun motivatie. Selectie of een duidelijker toegangspoort die doorlopen moet worden kan dus een belangrijk instrument zijn om studenten bewuster te laten kiezen.

⁵ Bron: Evaluatie rapport BMA (2006)

⁶ Bron: Uvadata: De uitval in jaar 1 is 2013 gestegen naar ruim 30% (zowel voor het totale cohort als het KUO cohort) tegenover 26% in 2010 en 2011 en 24% in 2012.

De werkgroep realiseert zich dat wanneer men zich tegenwoordig goed wil profileren voor hoge functies in de arbeidsmarkt, een goede opleiding en goede prestaties in het onderwijs niet altijd voldoende zijn. Als pas afgestudeerde is de concurrentie bij gewilde banen vaak zo hoog, dat men minstens ook enkele nevenactiviteiten heeft moeten doen om ook andere kwaliteiten te ontwikkelen en ervaring op te doen. De faculteit zou dat moeten toejuichen, maar wel met de kanttekening dat deze extra-curriculaire ervaringen niet zouden moeten worden opgedaan in de tijd die bestemd is voor de opleiding maar in de 'eigen tijd' van de student. Een veelbelovende student zal in staat zijn om naast 42 studie-uur per week zich maatschappelijk actief op te stellen, al naar gelang gedrevenheid en motivatie. Het is dan wel van belang dat de opleiding helder en consequent is in de eisen die ze stelt; vakken met hetzelfde aantal EC moeten de facto een sterk vergelijkbare studiebelasting hebben; vakken die de student volgt in dezelfde fase van de opleiding stellen dezelfde kwalitatieve eisen aan de producten die de student oplevert, etc. Alleen dan weet de student van tevoren wat hij kan verwachten en kan hij zijn extra-curriculaire activiteiten zo plannen dat ze niet ten koste gaan van de opleiding.

Voor studenten is een duidelijk beeld nodig van wat ze kunnen en waar ze staan op het moment dat ze de opleiding hebben afgerond. Een dergelijk helder uitstroomprofiel draagt bij aan binding met de opleiding en kan voorkomen dat studenten 'uitwaaiëren' naar (extra of keuze)vakken die ver af staan van de opleiding. Voor studenten moet ook duidelijk worden welke bagage ze meekrijgen tijdens de opleiding: bagage waarmee ze op tal van plaatsen in de samenleving, in veel verschillende sectoren en functies, succesvol kunnen concurreren op de arbeidsmarkt.

Onderwijsklimaat

We constateren dat het binnen onze faculteit op veel plaatsen erg moeilijk is geworden voor individuele docenten om te investeren in onderwijs. Dit heeft een complex van oorzaken. We stellen vast dat:

- onderwijs op sommige plaatsen in de faculteit, en over het algemeen wanneer het gaat om bevorderingen, ondergewaardeerd wordt: wetenschappelijk personeel wordt eerst en vooral beoordeeld op de onderzoekprestaties die zij leveren: afhankelijk van de fase in de carrière op het verwerven van subsidies of op output. Er zijn weinig prikkels om veel tijd en energie in het geven van onderwijs te steken, behalve vanuit een intrinsieke motivatie om goed onderwijs te geven. We constateren een trend waarin juist excellente onderzoekers zich als het ware 'uitkopen' uit te geven onderwijs door het verwerven van onderzoeksubsidies. Het geven van onderwijs wordt dan al snel gezien als iets dat 'moet' in plaats van als een taak die inherent is aan de universiteit en evenveel waarde heeft als het verrichten van onderzoek.
- op sommige plaatsen in de faculteit docenten de perverse druk voelen van een systeem waarin een hoger studierendement gelijk staat aan hogere inkomsten.
- het aantal tijdelijke medewerkers zou moeten worden teruggebracht: van tijdelijke medewerkers wordt over het algemeen een grote inzet gevraagd zonder dat daar (baan)zekerheid of ontwikkelingsmogelijkheden tegenover staan. Medewerkers die zich niet gelukkig voelen in hun werkomgeving of waarvan te veel gevraagd wordt, zullen meer moeite hebben om als bevlogen docent voor de collegezaal te staan. Bovendien kan de continuïteit van het onderwijs geschaad worden als een programmateam voor een groot deel uit tijdelijke medewerkers bestaat.
- de werkdruk op sommige plaatsen zorgwekkend is door de grote hoeveelheid onderwijsgerelateerde taken, doordat de onderwijstijd voor docenten volledig gevuld wordt met taken waarvoor de uren-toekenning bovendien ontoereikend is en door de grote opeenstapeling van veranderingen in het onderwijs.

We hebben de indruk dat op veel plaatsen sluipenderwijs een negatieve bijstelling heeft plaatsgevonden van de eisen die aan het werk van de studenten worden gesteld. Dit kan gebeuren in een klimaat waarin docenten niet gestimuleerd worden om het beste uit hun studenten te halen maar waarin er wel negatieve prikkels bestaan om een laag vakrendement te voorkomen. Een en ander heeft er in ieder geval op sommige plaatsen toe geleid dat opleidingen hun aantrekkelijkheid dreigen te verliezen, in het bijzonder voor ambitieuze studenten.

Aanbevelingen

De werkgroep constateert dat de diversiteit binnen de faculteit heel groot is. Er zal per (groep van) opleidingen, door de programmateams en opleidingsdirecteur, gezocht moeten worden naar passende maatregelen om de geformuleerde cultuuromslag te bereiken. De aanbevelingen zijn onderverdeeld in de drie richtingen die hierboven worden genoemd: ambitieuze en veeleisende opleidingen, minder vrijblijvendheid en een goed onderwijsklimaat.

Een algemene aanbeveling vooraf: bij een ambitieuze opleiding die veeleisend is en weinig vrijblijvendheid kent, is van groot belang dat studenten goed begeleid worden tijdens hun studie. De indruk van de werkgroep (en een aantal opleidingsdirecteuren) is dat naast academische vaardigheden, ook aandacht besteed moet worden aan studievaardigheden. Dat gaat over studieplanning en timemanagement maar ook over de vraag welke richting je als student op wilt en hoe je dat vorm geeft. Dit zou een rol kunnen krijgen in het tutoraat, maar er kan ook gedacht worden aan student-mentoraat waarbij ouderejaarsstudenten groepjes eerstejaars begeleiden.

Ambitieuze en veeleisende opleidingen

- Maak in de voorlichting duidelijk dat studeren aan de FGw betekent deel uit te mogen maken van een ambitieuze groep intellectuelen die hoge eisen stellen aan zichzelf en hun omgeving; neem een daling in de instroom desnoods voor lief.
- Houdt intakegesprekken (met iedere student!) waarin je de motivatie van de student bevroegt.
- Zet de 'toon' van de opleiding in termen van kwantiteit van de studiebelasting maar ook in termen van de kwaliteit van het geleverde werk in het eerste semester, en neem hoge uitval in het eerste semester op de koop toe. Geef (het eerste semester van) de propedeuse een expliciet selecterende functie op niveau en motivatie van studenten.
- Werk aan een cultuuromslag: nominaal is normaal: programma beginnen betekent programma volgen en programma afmaken. Afwijking van programma altijd conditioneel maken.
- Zorg dat alle vakken in termen van niveau en studielast aansluiten bij de voor dat vak gestelde normen.
- Zorg voor zoveel mogelijk kleinschalig onderwijs: kleine (werk)groepen dragen bij aan het succes van het vak en geven de docent de gelegenheid om op een persoonlijke manier studenten te betrekken bij het vak en hen te motiveren zichzelf te ontwikkelen.
- Stel een goed uitstroomprofiel en beroepsperspectief van de opleiding vast en communiceer dat in de voorlichting én tijdens de opleiding, bijvoorbeeld in de invulling van de keuzeruimte.

Minder vrijblijvendheid

- Verplicht de volgorde waarin de vakken van de 'ruggengraat' worden doorlopen door middel van ingangseisen of bijvoorbeeld een typering in niveau (100, 200, 300, a, b, c)⁷.
- Organiseer 'vakoriëntatiemarkten' waarbij studenten zich kunnen oriënteren op de (keuze)vakken die volgend semester worden gegeven zodat zij zich goed kunnen voorbereiden op de vakaanmelding.
- Laat de vakinschrijving onderwerp van gesprek zijn met de tutor en zorg voor een goede timing van de tutorgesprekken zodat het gesprek nog van invloed kan zijn op vakinschrijving van de student.
- Maak in SIS mogelijk dat er reservelijsten voor vakken zijn bij de vakaanmelding en dat deze gebruikt kunnen worden tijdens de eerste collegeweek als blijkt dat er al studenten zijn uitgevallen bij een vak en er dus ruimte is voor studenten op de reservelijst.
- Schaf de vrijheid bij vakinschrijving af: maak bovennominaal inschrijven voorwaardelijk.
- Hanteer uniform in de faculteit een strenge algemene aanwezigheidsnorm. Eerste college afwezig: uitschrijven voor het vak; meer dan twee keer afwezig in blok met 14 colleges betekent NAV.
- Uniformeer de regels voor deelname aan vakken, de afronding van vakken en de voorwaarden voor deelname aan herkansing voor de hele faculteit. Voer een faculteitsbrede discussie over de

⁷ Bij het voorstel voor niveau-indeling moet worden opgemerkt dat dit alleen zin heeft indien facultair afspraken gemaakt worden over de criteria én als alle opleidingen meedoen.

- het beperken van de voorwaarden voor herkansingen.
- Geef inhoudelijk richting aan de invulling van de keuzeruimte in de programma's door studenten om zo de binding van studenten met de opleiding te vergroten. In plaats van een volledig vrije keuzeruimte van 42 EC zou de opleiding een beperkte lijst van bij de opleiding passende keuzevakken (binnen de faculteit, universiteit maar ook in het buitenland) vast kunnen stellen om de student zo te sturen in een inhoudelijk zinvolle invulling, of ten behoeve van het beroepsperspectief. Ook kan een terugkeer naar een stelsel met vaste minoren overwogen worden, omdat studenten dan de noodzakelijke verdieping in verbreding krijgen en dan ook een binding met de opleiding waarin ze een minor volgen zullen ervaren.
 - Geef richting aan de invulling van de keuzeruimte wat betreft niveau. Nu geldt de regel dat niet meer dan 12 EC aan propedeusevakken gevolgd kan worden. Er kan ook gedacht worden aan het vaststellen van het aantal EC dat op het hoogste niveau (300, c) moet worden gevolgd.
 - Verbeter de begeleiding bij de bachelorscriptie door ofwel scriptiebegeleidingsgroepen (waarbij de nadruk ligt op procesbegeleiding in groepsverband en de onderwerpkeuze aan de student is) ofwel scriptiewerkgroepen (waarbij de student kan kiezen uit door de opleiding vastgestelde scriptieonderwerpen), passend bij de begeleidingsmogelijkheden van de opleiding. Voer eventueel extra toetsmomenten in, zoals het inleveren van het eerste hoofdstuk.
 - Zoek uit wat het automatisch diplomerende (zodat een student die aan alle diploma-voorwaarden voldoet automatisch afstudeert) oplevert en voer dat indien nodig in.

Een goed onderwijsklimaat

- Oefen druk uit op het CvB en OCW dat prestatieafspraken alleen haalbaar zijn als ook regelgeving (WHW, OER) wordt aangepast en programma's mogelijkheden krijgen om studenten te selecteren en te dwingen door te studeren: anders blijft het dweilen met de kraan open.
- Creëer een cultuur binnen programmateams waarin het normaal is om veel van studenten te vragen: het programmateam moet gezamenlijk kwaliteitseisen delen en gemeenschappelijke waarden delen over wat goed onderwijs is.
- Zet juist ook hoogleraren en UHD's in in het eerstejaaronderwijs; zij zijn bij uitstek de dragers van de wetenschappelijke standaard die de studenten zich eigen moeten maken.
- Voer structureel exitgesprekken zodat we over enige tijd beschikken over betrouwbare gegevens over waarom studenten onze opleidingen verlaten en dus kunnen bijsturen indien nodig.
- Meet de studiebelasting (laat bijvoorbeeld een random groepje eerstejaars 'tijdschrijven') en pas het programma aan bij geconstateerde significante afwijkingen van de nominale studiebelasting.
- Bepaal docentprestaties niet alleen aan de hand onderwijsevaluaties, student-oordelen of prestaties (zoals vakrendementen), maar ook op basis van alternatieven zoals peer review.
- Verbind consequenties aan de beoordeling van docentprestaties:
 - Beloon goede prestaties in het onderwijs door bevorderingscriteria aan te passen zodat dat goede onderwijsprestaties ook bevordering naar een hoger functieniveau mogelijk maken.
 - Verbind ook consequenties aan het niet goed functioneren van docenten of wanneer de onderwijsprestaties achterblijven.
- Ban perverse financiële prikkels uit waarbij bij het geven van cijfers of het behalen van een bul is gekoppeld aan uren voor docenten.
- Kaart de universiteitsbrede en landelijke trend om wetenschappelijke medewerkers enkel te beoordelen op onderzoeksprestaties aan.
- Breng het aantal tijdelijke aanstellingen in het onderwijs terug⁸.
- Zorg voor een toereikende urentoekenning voor onderwijstaken om de werkdruk te verminderen.

⁸ Zie ook de petitie 'Naar een andere universiteit': <http://platform-hnu.nl/wp-content/uploads/2014/12/Petitie-Naar-een-andere-universiteit.pdf>

Bijlage 1: Beknopte samenvatting reacties studenten en docenten

Op basis van de reacties van studenten op de vraag ‘Wat motiveert je in een vak? En ‘Wat zouden docenten kunnen doen om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren’, geven we de volgende kenmerken van het ‘ideale vak’:

- Bevlogen docent die uitstraalt dat de Geesteswetenschappen er toe doen
- Persoonlijke betrokkenheid van de docent bij studenten (die studenten persoonlijk aanspreekt op hun houding en motivatie)
- Kleine groep
- Het creëren van een eindproduct (bijvoorbeeld een vak met een theoretisch deel en een praktisch deel)
- Zelf onderzoek doen
- Zet aan tot (zelf)reflectie en (zelf)kritiek
- Heeft in de colleges veel ruimte voor discussie (niet alleen informatie overdracht)
- Voorbereiding van college door het lezen van de teksten is noodzakelijk om het college te kunnen volgen
- Vrije onderwerpkeuze die past bij de interesse van de student

Vijftien opleidingsdirecteuren een programmacoördinator hebben gereageerd op een drietal vragen die we hebben voorgelegd. Op de vraag ‘Wat karakteriseert voor jou studeren aan deze faculteit? Is er een verschil met andere faculteiten of universiteiten?’ noemen vijf personen de vrijheid en/of het grote aantal keuzemogelijkheden van studenten waarbij er enerzijds gesteld wordt dat deze keuzevrijheid niet te veel ingeperkt moet worden, wordt anderzijds door meerdere personen geconstateerd dat we studenten wellicht laten zwemmen en dat zij te veel afgeleid worden, niet alleen door het onderwijsaanbod van de faculteit maar ook door de ‘verleidingen’ die de stad Amsterdam biedt. Ons onderwijs wordt daarnaast door meerdere personen getypeerd als voornamelijk kleinschalig met toegankelijke en betrokken docenten. Op de vraag ‘Hoe zou je in, drie woorden, de typische student van jouw opleiding willen karakteriseren?’ noemen vijf opleidingsdirecteuren de gedrevenheid en eigenzinnigheid van studenten, maar zes opleidingsdirecteuren gebruiken (tevens) termen als breed geïnteresseerd en heeft geen duidelijk beeld van de opleiding en ‘afgeleid’ om studenten te typeren.

Bijlage 2: Stand van zaken van de faculteit

In deze paragraaf wordt een beknopt overzicht gegeven van de stand van zaken van de faculteit ten aanzien van een aantal kenmerken van de faculteit.

Instroom

De totale instroom van de bacheloropleidingen is gedaald van 1896 studenten in 2010 naar 1447 in 2013. In 2013 hebben 10 bacheloropleidingen een totale instroom van minder dan 15 studenten; na het eerste jaar zijn dat er 14 van de 26 (Roemeens buiten beschouwing want die instroom is beëindigd). Kijkend naar de gemiddelde instroom in de afgelopen drie jaar, dan hebben 11 bacheloropleidingen een instroom van minder dan 20 studenten.

Uitval in jaar 1

De uitval in jaar 1 is 2013 gestegen naar ruim 30% voor alle bacheloropleidingen samen (zowel voor het totale cohort als het KUO cohort). In het algemeen is de uitval in jaar 1 lager onder KUO-studenten (voltijdstudenten die direct van het VWO instromen en één opleiding volgen) dan onder studenten die via een andere route instromen. In 2013 hebben 13 opleidingen een uitval (t.o.v. de totale instroom) van meer dan 30%. Acht opleidingen hebben een uitval van meer dan 40%. De uitval UvA-breed ligt voor het totale cohort drie procent lager.

Uitval na jaar 1 en rendementen

In het vervolg van de bacheloropleiding verliezen we nog eens 40% van onze studenten: dit zijn studenten die ergens in het traject uitvallen voordat zij het diploma hebben behaald; dit kan zijn in jaar 2 of 3 maar ook in het vierde, vijfde, zesde of zelfs latere studiejaar. Voor cohort 2010 bedroeg de uitval in jaar 2 en 3 14%. Het rendement van een opleiding wordt berekend over het cohort van herinschrijvers in jaar 2. Studenten die in of direct na afloop van het eerste jaar uitvallen, tellen dus

niet mee. Voor het cohort 2010 is het rendement voor de bacheloropleidingen na vier jaar 57%. Voor bachelorstudenten die langer dan vier jaar over hun opleiding doen, verliezen we diplomafinanciering. Het aantal niet bekostigde bachelordiploma's (want behaald na vier jaar studie) loopt op tot ruim 15% per cohort.

Herkomst studenten

De FGw van de UvA trekt met name studenten uit Noord-Holland, Zuid-Holland en Gelderland. Kijkend vanuit de provincies dan staat de FGw van de UvA op nummer 1 voor studenten uit Flevoland en Noord-Holland. Voor de laatste provincie geldt zelfs dat 502 van de 831 studenten die uit deze provincie afkomstig zijn, voor de UvA kiest en niet voor een andere universiteit. Opvallende tweede voor studenten uit Noord-Holland is de Universiteit Leiden, en niet de VU of Utrecht.